

Nr 150.

Godkänd av första kammaren den 9 april 1930.

Godkänd av andra kammaren den 9 april 1930.

*Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckta motioner
om förnyad utredning rörande det svenska försvarsvä-
sendets ändamålsenlighet m. m.*

(Statsutskottets utlåtande nr 89.)

Till KONUNGEN.

Uti två inom riksdagen väckta, lika lydande motioner (I:100 och II:187), har hemställts, att riksdagen måtte, *dels* vidtaga de nedsättningar av vissa anslag under fjärde huvudtiteln, som vid granskning befinnas möjliga, och *dels* hos Eders Kungl. Maj:t hemställa om föranstaltande av en snar förnyad omprövning av hela vårt försvarsväsendes ändamålsenlighet.

Motionärernas yrkanden om vidtagande av nedsättningar i vissa anslag under fjärde huvudtiteln har riksdagen icke funnit böra nu föranleda till någon särskild åtgärd från riksdagens sida, utan komma desamma att vid behandlingen av anslagen under nämnda huvudtitel av riksdagen beaktas.

Då 1925 års riksdag fattade beslut om en ny och begränsad försvarsorganisation, torde det ha varit en förhärskande uppfattning, att man hade att avvakta någon tids erfarenhet om den nya organisationen, innan hela frågan om våra militära försvarsanstalter ånyo upptoges till utredning. De förutsättningar, varpå denna uppfattning byggde, ha emellertid i olika avseenden rubbats. Innan den nya organisationen blivit fullt genomförd, visade det sig att utgifterna komme att överskrida den år 1925 åsyftade kostnadsramen. Krav på utvidgningar och tillägg framfördes omedelbart av de militära myndigheterna och vunno understöd från deras sida, som varit motståndare till 1925 års beslut. Den nuvarande regeringen har också på olika sätt verkat i samma riktning. De framlagda försvarsbudgeterna ha icke inneburit väntade begränsningar i utgifterna, utan i stället avsett stegrade kostnader. Även de av regeringen igångsatta utredningarna ha uppenbarligen till syfte att gå kraven på utökningar till mötes. Något stillestånd i striden om våra militära försvarsanstalter och deras omfattning har sålunda icke ernåtts. Under dessa förhållanden har tanken på

en förnyad omprövning av försvarsfrågan vunnit insteg även hos dem, som eljest funnit det naturligt att låta därmed tillsvidare anstå. Jämväl riksdagen finner av dessa skäl en utredning nu vara motiverad.

Den utredning, som riksdagen sålunda förordar, har givetvis att undersöka de möjligheter, som erbjuda sig till en begränsning av nu utgående försvarsutgifter, och att därvid i första hand inrikta sig på att snarast möjligt nå den i 1925 års riksdagsbeslut åsyftade kostnadsramen. Den av regeringen i utsikt ställda parlamentariska utredningen bör alltså enligt riksdagens mening erhålla direktiv i nu angiven riktning.

Inom en given kostnadsram kunna emellertid rymmas olika grader av militär effektivitet. Denna senare kan å andra sidan icke bedömas utan hänsyn tagen till de uppgifter, för vilka våra försvarsanstalter äro avsedda. De senare åren har exempelvis frågan om de nya stridsmedlen ofta skjutits i förgrunden. Dessa ha av många ansetts medföra ett helt förändrat läge i försvarspolitiskt hänseende åtminstone för de mindre staterna. Då frågorna om effektiviteten och ändamålsenligheten framföras till prövning, leder detta följaktligen till ett övervägande av vårt lands försvarsproblem i hela dess vidd.

Även andra omständigheter tala för att den nu föreslagna utredningen erhåller denna omfattning. Svårigheterna att genom internationella överenskommelser nå fram till en snar och effektiv begränsning av rustningarna ha visat sig vara stora, och detta har ökat deras antal, som anse åtgärder från de enskilda staternas sida vara den mest framkomliga vägen till en minskning eller avskrivning av rustningarna. Utredningen synes sålunda icke kunna underlåta att pröva de skäl, som åberopas dels för starka militära försvarsanstalter, dels för avrustning av förefintligt försvar på grundval av internationella överenskommelser och dels för isolerad nationell avrustning.

En utredning, vari de olika meningsriktningarna äro vederbörligt företrädade, synes kunna skapa större klarhet än för närvarande råder om de förutsättningar, under vilka man på skilda håll anser en minskning eller avskrivning av de militära försvarsanstalterna kunna förordas. På detta område äro emellertid meningarna starkt delade även bland dem, som önska en begränsning av våra nuvarande försvarsutgifter. Det synes dock vara ett gemensamt intresse, att de olika ståndpunkterna bli på ett ingående sätt belysta.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen, i anledning av förevarande motioner (I: 100 och II: 187), anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte låta verkställa en allsidig utredning av vårt lands försvarsfråga i enlighet med här ovan angivna riktlinjer.

Stockholm den 9 april 1930.

Med undersåtlig vördnad.